

„Õhtuleht“ 29. 01. 48

„Don Pasquale“

Riiklikus Teatris „Estonia“

Innustatuna itaalia helimeistri G. A. Rossini koomilise ooperi „Sevilla habemeajaja“ suurest edust möödunud sajandi algul lõi helilooja kaasmaalane G. Donizetti pisut hiljem ooperi „Don Pasquale“, mis oma sisult on lähedane eelmainitule. Nii Rossini „Sevilla habemeajajas“ kui ka „Don Pasquales“ keerleb sündmustik vana narri ümber, kes ikkab kosida noort naist Esimeses on ta rikka tütarlapse hooldaja, teises aga ise rikas vanapoiss. „Don Pasquale“ libretist lahendab intriigi niisama kergekäeliselt nagu ta selle üleski ehitab Don Pasquale petetakse abiellu tema ihuarsti Malatesta nõuandel noore lese Norinaga, kes esineb dr. Malatesta õena. Hiljem teeb aga algul vagat-sejana esinenud Norina vanamehe elu niivõrd kibedaks, et see noorest naisest ja poolest varandusest oma õepoja Ernesto kasuks loobub. Don Pasquale saab tubli õpitunni ja Ernestost ning Norinast õnnelik paar.

„Don Pasquale“ oli ja jääb oma pärlendava muusika ja õnnestunud vokaalse lahenduse poolest üheks armastatimaks muusikateoseks klassikalise koomilise ooperi väikesearvulises valimikus. Ta ei küüni küll viisirikkuselt ja koloratuuride meisterlikkuselt oma sisusugulase „Sevilla habemeajaja“ kõrguse ni, siiski on see ooper klassikalise koomilise ooperi heaks näiteks.

Kuigi ooper „Don Pasquale“ võib tunduda sisult pinnapealne, on ekslik arvata, et tegemist on mingi „kerge-ma“ teosega, mis lavastamisel ei esita

erilisi nõudmisi lavastajale ja ka näitlejale-lauljale. Otse vastupidi Donizetti muusikale on omane säravus, otse pitsivahuline kergus. See jääb aga siiski rangelt vormi kummardavaks ega abista palju näitejuhi fantaasiat. Et saavutada laval muusikas ja teotsemises usutav ja sobiv süntees, on vaja osalistelt peale esmaklassiliste vokaalsete võimete ka suurt näitlejatalenti. Kui need omadused näitlejail puuduvad, või kui lavastaja ei suuda muusika kõiki nüansse laval mängu kanda, kipub teos jääma vaatamata oma voo-ruustele, kerguses ooperiks kontsertette-kan-des.

Riiklikus Teatris „Estonia“ lavastas ooperi „Don Pasquale“ noor andekas lavastaja Jüri Roosaar, rakendades peagu kõigis kandvates osades ka noori ooperilõude. Arvestades seda on käes-olev lavastus noorte kunstnike isikliku töö suur saavutus, nii lavastuslikult kui ka osade täitmiselt. Range kriitika seisukohalt lavastust vaadeldes leiab aga muidugi terve rea peamiselt silma-häirivaid pisivigu, mis aga üldmuljelt lavastust alla kisivud ja sellele skemaatilisuse pitseri asetavad.

Eelkõige on laval liiga palju staatilist, paigalpäisivat, mis ei sobi Donizetti muusikaga. Juba Donizetti mõeldud don Pasquale on teissugune, nagu seda näeme „Estonia“ laval, on „liialt paks“ et viia Norinat talutama. Ja kui Donizetti mõttes narri vanameest tüsedana, siis ta teadis, et „paksuse äpar-

dus tundub vaatajale koomilisemana kui mingi teravanalise ja kõhna vana tuli-hargi õnnetus. „Estonia“ don Pasquale ei tekita niivõrd teravat kontrasti Norinaga, nagu ootaksime. Et don Pasquale rasket osa täitval bassilauljal Aaro Pärnal sobiv vormide lõpsakus puudub, mida nõuab see osa isegi autori sõnade kaudu, oleks tulnud seda kunstlikult soetada. Kui veel rääkida peaosalise välimusest, siis miks see tohutu pikk nina ja lõvilakaline suur parukas? Näitlejailt on võetud kõik võimalused miimiliseks mänguks, ilma milleta tundub Pasquale laval hüpleva puuslikuna.

Teine raskus seisneb selles, et Aaro Pärna loomingulise omapära juurde kuulub teatav dramaatilisuse, raskuse joon, mis isegi tema laulus avaldub. Ta võib olla suurepärane Mefisto, ent vaevalt suudab ta kunagi saavutada kergust, mida tingib Donizetti muusika. Vaatamata sellele esines Pärn vokaalselt selles vägagi raskes osas hästi, pidades vastu pikkade, kiirkõneliste ariosode nõudlikkusele, ja suutis tooni hästi varieerida, kaotamata selle kandvust. Mänguliselt ei suutnud ta luua täisverelist don Pasqualet.

Teist peosalist, kelle mäng koos Pasqualega pidanuks olema teosele koomilise ooperi nime tingijaks, noort leske Norinat kehastas Milli Rebane. Kuigi Milli Rebane ei olnud lavakarmitsais, ta elas ja liikus laval, jäi tema Norina kohati veel verevaesemaks kui don Pasquale. Rohkem Norinale omast temperamenti, elamus! Neid mitte ainult tekstis, vaid ka toonis, miimikas. Kõige elulisem oli Rebane Norina lõpp-pildis esinedes tõelise tuli-hargina. Ent üsna pisut oleks tahtnud näha ka seda Norinat, keda armastas Ernesto. Ka vokaalselt, eriti kesk-mises ja madalamas asendis, ei suutnud laulja häält vajalikult kõlastada.

Georg Otsa doktor Malatestat oli hea vaadata ja kuulata. Tema hääl on kasvanud nii ulatuselt kui ka kandvuselt. G. Otsale kui lauljale on see ilus saavutus ja tubli samm edasi ooperis. Ka tema tegutsemine laval oli loomulik ja vaba, kuigi üsna pisut langes välja koomilise žanri raamest.

ENSV teeneline kunstnik Martin Taras Ernestona esines oma tavalise ruutiini ja kindlusega. See osa on juba autorilt antud kahvatuna ja iseloomu-tuna, kuigi vokaalselt küllaltki nõudlikuna. M. Tarasel tuli end tublisti ohjeldada, et laulus mitte vastasmängi-jat katta ja nii muutuda „klassiks oma-ette“. Kunstnik näitas siin head kohanemismisvõimet.

T. Puksil oli ka seekord õnn või õnnetus olla notar. Ja kuna notarit on tal nii paljudes näidendites tulnud ikka teha, tegi ta seda korralikult.

Ooperi muusikat juhtis Kirill Raude-sepp kindlakäeliselt ja hoogsalt, kindlustades lõtkadeta vokaalse ettekande.

Lembitz Rosa lavapildid jätsid seekord kergelt võetud töö mulje. Ei rahuldunud. Ka tegevus oli toodud neis liiga lava ette, mistõttu valgustus segas näitlejaid.

Ka jumestus, eriti don Pasquale ja Norina juures, vajaks korrigeerimist.

Üldjoontes on käesolev lavastus kesk-pärane, mõningate isiklike saavutuste-ga noortelt ooperikunstnikelt ja mõningate puudustega tõlgenduses. Tekib mulje, et teater on selle lavale toonud kavatsusega anda ainult teatavat kerge-mat vahepala enne mõne sügavaidee-lise ja kunstiväärtusliku ooperi esita-mist. Soovida jääb, et ka näilike „ker-gemate“ ooperiteoste repertuaari võtmi-sel tuleks teatril rohkem arvestada ole-masolevate vokaaljõudude kaadrit, et mitte seada noori lauljaid üle jõu käi-vate ülesannete ette.

R. Nugis

„Õhtuleht“ 28. I 1948
25
28.